

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-07-06/2012
P/12/169

Rzeszów, października 2012 r.

Pani

Anna Maria Babula

Państwowy Powiatowy

Inspektor Sanitarny

w Mielcu

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r. poz. 82) zwanej dalej ustawą o *NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła kontrolę w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Mielcu (Stacji), w zakresie sprawowania nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem przez producentów żywności standardów sanitarnych w województwie podkarpackim w latach 2009 – I półrocze 2012.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 września 2012 r. Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, stosownie do przepisów art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o *NIK*¹, przekazuje Pani Inspektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, ocenia sprawowanie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Mielcu (Inspektora) nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem przez producentów żywności standardów sanitarnych w województwie podkarpackim, w latach 2009 – I połowa 2012.

Ocena ta uzasadniona jest następującymi ocenami częściowymi.

¹ w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 227 poz. 1482 ze zm.).

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, ocenia prawidłowość zatwierdzania i rejestracji zakładów, działających na rynku spożywczym oraz na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w badanym okresie.

W kontroli ustalono, że Inspektor sprawował nadzór nad: 958 zakładami w 2009 r.; 984 zakładami – w 2010 r., 954 – w 2011 r. oraz 851 – w I połowie 2012 r., w tym zakładów produkujących żywność było – odpowiednio: 64; 63; 67 oraz 72. W okresie tym Inspektor wydał łącznie 652 decyzji w sprawach: zatwierdzenia, warunkowego zatwierdzenia lub przedłużenia warunkowego zatwierdzenia zakładów, z których 43 dotyczyły zakładów produkujących żywność. Ponadto, wydał 1 decyzję w sprawie odmowy wpisu do rejestru – dla zakładu żywienia zbiorowego – z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, naruszające przepisy rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 w sprawie *higieny środków spożywczych* (Dz. Urz. UE L 139 z dnia 40 kwietnia 2004 r.) oraz ze względu na niezgodności stanu faktycznego z załączoną dokumentacją.

Inspektor, na podstawie decyzji administracyjnych, wykreślił 47 zakładów z rejestru. Spośród nich, 4 dotyczyły zakładów produkujących żywność: 2 decyzje Inspektor wydał na wniosek przedsiębiorców, a 2 – z urzędu, z uwagi na to, iż podmioty zaprzestały działalności i nie złożyły wniosków o ich wykreślenie z rejestru.

Przeprowadzona analiza 40 decyzji w sprawach zatwierdzenia zakładów lub warunkowego zatwierdzenia zakładów oraz ww. 4 decyzji w sprawach wykreślenia zakładów (producentów żywności) z rejestru wykazała, że zawierały one elementy wymagane przepisem art. 107 Kpa. Decyzje, w sprawach zatwierdzenia zakładów lub warunkowego zatwierdzenia zakładów, wydawane były na podstawie złożonych wniosków i – zgodnie z art. 65 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o *bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2010 r. Nr 136 poz. 914 ze zm.), zwanej dalej ustawą *obżiż* – stanowiły podstawę wpisu zakładów do rejestru.

Stwierdzono, że dziewięć – spośród ww. 40 decyzji – zostało wydanych z przekroczeniem miesięcznego terminu od dnia złożenia wniosku: 6 wydano w terminie od 34 do 44 dni po dacie złożenia wniosku, a w przypadku 3 decyzji termin ten wynosił – odpowiednio: 64, 117, a nawet 176 dni. Działanie takie naruszało przepisy art. 35 § 3 Kpa, który stanowi, że *załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca (...).*

Analiza 40 wniosków o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów wykazała, że zostały one złożone na właściwych drukach, określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2007 r. *w sprawie wzorów dokumentów dotyczących rejestracji i zatwierdzania zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (Dz. U. Nr 106 poz. 730), zwanego dalej rozporządzeniem *w sprawie wzorów dokumentów*.

W kontroli ustalono, że Inspektor prowadził – w wersji papierowej i elektronicznej – rejestr zakładów, podlegających nadzorowi sanitarnemu. Rejestr ten spełniał wymogi art. 67 ust. 1 ustawy *o bżiż* oraz przepisów rozporządzenia *w sprawie wzorów dokumentów*. W badanym okresie, do rejestru wprowadzono 640 wpisów dotyczących rejestracji zakładów, z tego: 199 wpisów w 2009 r. (w tym: 8 producentów żywności), 181 w 2010 r. (w tym: 10 producentów żywności), 187 w 2011 r. (w tym: 11 producentów żywności), i 73 w I połowie 2012 r. (w tym: 12 producentów żywności).

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowanie przez Inspektora zapobiegawczego i bieżącego nadzoru nad produkcją żywności oraz podejmowanie odpowiednich działań w przypadku stwierdzenia nieprzestrzegania przez producentów żywności standardów sanitarnych.

W badanym okresie, Inspektor – w ramach zapobiegawczego nadzoru –uzgodnił m.in. 22 dokumentacje projektowe i 14 koncepcji technologicznych oraz uczestniczył w 13 odbiorach obiektów budowlanych zakładów produkujących żywność lub działających na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Dla realizacji zadań, związanych z bieżącym nadzorem nad produkcją i obrotem żywnością, utworzono w Stacji komórkę organizacyjną „Sekcja Higieny Żywności i Żywienia”, w której zatrudnionych było 7 pracowników. Do zadań tej Sekcji należało, m.in. sprawowanie nadzoru nad produkcją i sprzedażą żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością; nadzór nad warunkami zbiorowego żywienia, a także prowadzenie edukacji prozdrowotnej i podejmowanie współpracy z innymi służbami kontrolnymi.

W każdym roku Inspektor, stosownie do wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, sporządzał roczne plany kontroli, uwzględniając analizę ryzyka w zakresie bezpieczeństwa i jakości zdrowotnej produkowanej i sprzedawanej żywności. W badanym okresie zaplanowano łącznie 1.912 kontroli, w tym 212 w zakładach produkujących żywność,

z czego wykonano 1.688 kontroli, w tym 202 w zakładach produkujących żywność. Powodem nie wykonania 10 kontroli w zakładach produkujących żywność było: zaprzestanie prowadzenia przez 3 z nich działalności przez terminem planowanej kontroli w 2011 r., oraz przeniesienie 7 kontroli – zaplanowanych w I połowie 2012 r. – na II półrocze tego roku.

Prócz kontroli planowanych, Inspektor przeprowadzał kontrole: doraźne – tematyczne w ramach określonych zagadnień; sprawdzające – dotyczące wykonania nakazów i wniosków pokontrolnych, oraz interwencyjne – na podstawie zgłoszonych skarg na działalność zakładów lub jakość produktów spożywczych, znajdujących się w obrocie. W badanym okresie, Inspektor przeprowadził 1.599 takich kontroli, w tym 77 kontroli interwencyjnych. NIK ocenia pozytywnie podejmowania kontroli interwencyjnych w terminach od 1 do 14 dni po zgłoszeniu skargi.

W wyniku kontroli, Inspektor ujawnił funkcjonowanie 2 zakładów prowadzących nielegalną działalność: jeden z nich nie zgłosił swojej działalności, nie uzyskał decyzji o zatwierdzeniu i nie był wpisany do rejestru, natomiast drugi zakład wprowadzał do obrotu żywność w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu i wadliwie znakował produkty. Inspektor – wobec tych podmiotów – zastosował procedury, określone w art. 103 ust. 1 pkt. 4 ustawy *obżiż*, a Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (PPWIS), na podstawie art. 104 ust. 1 tej ustawy, nałożył kary pieniężne na oba zakłady, w wysokości – odpowiednio: 2.500 zł oraz 10.500 zł.

Ponadto, po przeprowadzonych kontrolach, Inspektor, w latach 2009 – 2011 wydał 9 decyzji w sprawie wycofania z obrotu środków spożywczych i suplementu diety, z uwagi na przekroczone terminy ich przydatności oraz ze względu na stwierdzone w tych produktach wysokie poziomy dioksan lub zawyżone zawartość barwników.

W związku ze wzmożonym nadzorem w zakresie wykorzystywania do produkcji żywności suszu jajecznego, w I połowie 2012 r. Inspektor – w wyniku przeprowadzonych kontroli – wydał 1 decyzję zakazującą wykorzystywania do produkcji żywności „mieszkanki piekarniczej” w ilości 8 kg, oraz 4 decyzje nakazujące wycofanie z obrotu 33 opakowań środków spożywczych. Do wytworzenia tych produktów został wykorzystany wadliwy susz jajeczny, wyprodukowany przez wskazanych producentów.

W badanym okresie, wystąpił jeden przypadek uniemożliwienia przez przedstawiciela zakładu produkującego żywność, przeprowadzenia kontroli interwencyjnej. O zaistniałej sytuacji Inspektor poinformował PPWIS, który – zgodnie z przepisem art. 103 ust. 1 pkt 7,

w związku z art. 104 ust. 1 ustawy *obził*. – nałożył na tego przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 10.000 zł.

Analiza dokumentacji, dotyczącej kontroli przeprowadzonych u 5 największych producentów żywności wykazała, że Inspektor po kontrolach, w których stwierdzane były nieprawidłowości, wydawał decyzje w sprawach ich usunięcia, określając jednocześnie termin wykonania tych decyzji. Po upływie tych terminów, Inspektor przeprowadzał kontrole sprawdzające wykonanie tych decyzji. W przypadkach stwierdzenia ich niewykonania, Inspektor wystawiał upomnienia, a następnie przeprowadzał ponowne kontrole sprawdzające.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, ustalone w decyzjach Inspektora terminy wykonania zaleceń pokontrolnych, były adekwatne do zakresu robót, jakie należało wykonać w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

W 4 przypadkach Inspektor, mając na względzie interes stron, udzielał zgody na prolongatę terminu wykonania zaleceń, ze względu na sygnalizowane przez przedsiębiorców trudności w realizacji przedsięwzięć remontowo-budowlanych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przestrzeganie przez pracowników Stacji zakazu wykonywania zajęć, mogących wywoływać podejrzenia o ich stronnictwo lub interesowność.

W badanym okresie, Inspektor wyraził zgodę 8 pracownikom Stacji na: podjęcie dodatkowego zatrudnienia, prowadzenie działalności gospodarczej lub wykonywanie dodatkowych zajęć zarobkowych. Pracownicy ci, w ramach udzielonych zgód, prowadzili kancelarie prawnicze, działali jako agenci ubezpieczeniowi, świadczyli usługi opiekuńcze nad chorymi oraz zatrudnieni byli w gabinetach lekarskich lub weterynaryjnych, a także – jako wykładowcy na wyższej uczelni.

W ocenie NIK, dodatkowe zajęcia zarobkowe oraz działalność gospodarcza, wykonywane przez pracowników Stacji, nie wywołują podejrzeń o ich stronnictwo lub interesowność.

3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia pobieranie, egzekwowanie oraz przekazywanie na rachunek dochodów budżetu państwa opłat – naliczonych w 2011 r. – za

czynności wykonywane w związku ze sprawowaniem bieżącego i zapobiegawczego nadzoru nad produkcją żywności.

W kontroli ustalono, że w 2011 r. Inspektor zrealizował dochody budżetowe w kwocie 181.459,72 zł, w tym opłaty pobrane w ramach sprawowanego nadzoru (§ 0690) wyniosły 26.304,48 zł. Na podstawie analizy 25 decyzji, którymi ustalono opłaty w kwocie 1.770 zł (6,72% pobranych dochodów) stwierdzono, że opłaty te zostały naliczone według stawki, określonej w § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 maja 2009 r. w *sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności* (Dz. U. Nr 78 poz. 656 ze zm.), z uwzględnieniem czasu trwania przeprowadzonych kontroli, stawki ryczałtowej z tytułu przeprowadzenia czynności kontrolnych oraz stawki ryczałtowej za każdą rozpoczętą godzinę przeprowadzonych czynności kontrolnych.

W kontroli ustalono, że – w 1 przypadku – pobrane dochody w kwocie 1.161,60 zł odprowadzone zostały na rachunek budżetu państwa z 4-dniowym opóźnieniem. Działanie takie stanowiło naruszenie przepisów § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010r. w *sprawie szczególnego sposobu wykonania budżetu państwa* (Dz. U. Nr 245, poz. 1637). Pozostałe wpływy pobrane w 2011 r. zostały terminowo odprowadzone na rachunek dochodów budżetu państwa.

Na koniec 2011 r. należności z tytułu naliczonych dochodów budżetowych stanowiły kwotę 5.341,36 zł, w tym zaległości wynosiły 3.707,40 zł. Zaległości te dotyczyły 21 dłużników, w tym – 105 zł od jednego zakładu produkującego żywność. Na zaległość tę Inspektor, w dniu 2 sierpnia 2011 r., sporządził tytuł wykonawczy; została ona uregulowana w dniu 3 stycznia 2012 r., w drodze postępowania egzekucyjnego.

Ogółem, w 2011 r., do dłużników wysłano 71 upomnień, a 20 dłużników, po ich otrzymaniu, dokonało wpłaty należności.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o *NIK*¹, wnosi o zapewnienie:

- wydawania decyzji w sprawach zatwierdzenia oraz warunkowego zatwierdzenia zakładów w terminach określonych w art. 35 § 3 *Kpa*;
- przekazywania pobranych opłat, na rachunek dochodów budżetu państwa, w terminach określonych § 4 ust. 2 *cyt. rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnego sposobu wykonania budżetu państwa*.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy o *NIK*¹, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Inspektor prawo zgłoszenia do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o *NIK*¹, oczekuje od Pani Inspektor przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o *NIK*¹, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.